

PSZICHOPATÁK ÖLTÖNYBEN

Az üzleti világ lelkiismeretlen ragadozói

Paul Babiak, PhD. –
Robert D. Hare, CM, PhD.

SCOLAR

TARTALOM

ELŐSZÓ	9
Dave esete: Egy kígyó vajon hordana ilyen elegáns öltönyt?	15
I. felvonás, 1. jelenet – NAGYBELÉPŐ	17
1. Pitbull esete	21
2. Mégis, kik ezek az emberek?	31
Dave esete: I. felvonás, 2. jelenet –	
AZ ÜZLET BEINDUL	59
3. Nem minden az, aminek látszik	63
Dave esete: II. felvonás, 1. jelenet –	
CIMBORA	85
4. Pszichopátiás manipuláció: Hogyan csinálja?	89
Dave esete: II. felvonás, 2. jelenet –	
A GYÜMÖLCS LESZAKÍTÁSA	105
5. A pszichopata balról belép	109
Dave esete: III. felvonás, 1. jelenet –	
PÁNIK	129
6. Gyalogok, pártfogók, balekok: A pszichopata dráma szereplői	133
Dave esete: III. felvonás, 2. jelenet –	
VÉLETLEN HIBA?	159

7. Sötétség és káosz: A pszichopata barátai	163
Dave esete: III. felvonás, 3. jelenet – EBÉDELJÜNK!	181
8. Nem vagyok pszichopata, csak úgy beszélek, és úgy viselkedem, mintha az lennék	185
Dave esete: IV. felvonás – A KÉTSÉGEK ELOSZLANAK	213
9. A vállalati pszichopátia különleges, empirikus vizsgálata	217
10. A B-Scan: A vállalati pszichopátia mérése	235
11. Ellenség a kapuknál	247
Dave esete: V. felvonás, 1. jelenet – RENDEZZÜK SORAINKAT	287
12. A személyes védekezőrendszer	293
Dave esete: V. felvonás, 2. jelenet – ÖSSZEÁLL A KÉP	327
13. Az ötödik hadoszlop: Pszichopaták közöttünk	333
Dave esete: V. felvonás, 3. jelenet – A FELEMELKEDÉS ÉS A BUKÁS	355
KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS	359
FÜGGELÉK: Létezik pszichopata elme?	363
JEGYZETEK	369
AJÁNLOTT DOKUMENTUMFILMEK	391
NÉV- ÉS TÁRGYMUTATÓ	395
A SZERZŐKRŐL	413

**Dave esete:
Egy kígyó vajon hordana
ilyen elegáns öltönyt?**

I. felvonás, 1. jelenet

NAGYBELÉPŐ

Megnyerő, határozott és magabiztos megjelenése alapján azt hihette bárki, hogy egy magazinfotózásra érkezett. Elegáns öltönyben, ropogásra vasalt fehér ingben, széles mosollyal az arcán lépett be – egyszóval tökéletesen nézett ki.

– Jó napot, Dave vagyok. Frankhez jöttem – mondta a recepciónak.

– Azonnal felszóllok. Kérem, foglaljon helyet! Örülök, hogy újra látom – üdvözölte a nő őszinte mosollyal.

– Jó napot, Dave! Örülök, hogy újra látom – zendült fel Frank hangja az iroda végéből, amint Dave felé indult. – Hogy utazott?

– Köszönöm, jól – felelte Dave, és magabiztosan kezét rázott Frankkel.

– Van még néhány interjúnk mára – mondta Frank. – Találkoznia kellene néhány HR-essel, a főnökömmel és az alelnökkel, azután pedig ebédelünk és körbevezetem nálunk.

– Nagyszerű, kezdhethük is – mondta Dave.

A Garrideb Technologies egyike azoknak az amerikai high-tech cégeknek, amelyek egy közép-nyugati garázsban alakultak meg, majd az alapítók legmerészebb álmait is túlszárnyaló sikereket értek el. A hi-

hetetlenül dinamikus cégnövekedés miatt a szervezetnek égető szüksége volt a változásra, különösen új munkatársak felvételére. A vezetés igyekezett a legtehetségesebbeket kiválasztani, hogy tartani tudják az iramot a termékeik és szolgáltatásaik iránti növekvő kereslettel. Kevés jelölt rendelkezett olyan speciális végzettséggel és szakmai tapasztalattal, amilyenre a cégnek szüksége volt, ám Dave közéjük tartozott.

A HR-interjúk a szokásosnál is jobban mentek. A szakterület vezetőivel ellentétben a személyzetisek általában a jelentkezők motivációját vizsgálják, és rengeteg apró részletet igyekeznek megtudni a korábbi munkahelyekről és referenciákról. Dave udvariasan mosolyogva közölte: „Addig maradok, ameddig szükségük van rám. Kérdezzenek bátran, hiszen ezért vagyok itt.” Amikor végeztek, a HR-asszisztens átkísérte Dave-et az igazgatósági szárnyba.

– Üdvözlöm, Dave, örülök, hogy végre megismerhetem – fogadta John, az új termékekért felelős alelnök, miközben megjegyezte, milyen jól illik Dave nyakkendője az ingéhez. – Jól utazott?

– Remekül – hangzott a felelet –, gyönyörű ez a vidék. Alig várom, hogy jobban körülnézhessek. Ez az épület is nagyon különleges, még sosem láttam ilyen építészeti megoldásokat.

– Köszönöm. Próbáljuk kényelmessé tenni a kollégák számára. A sikernek megvan a jutalma, így nem fukarkodunk a kényelmi megoldásokkal.

– Frank már említette a stratégiai tervüket, és magam is elolvastam a céges ismertetőt, de a részleteket öntől, a társaság stratégiai sikerének kulcsszereplőjétől szeretném megtudni. Hogyan tudta mindezt véghezvinni? – kérdezte Dave. John szívesen fogadta az érdeklődést a cég jövőjével kapcsolatosan. Leemelt egy irattartót a polcról, hogy megmutathasson néhány grafikont. Lelkesen magyarázni kezdte a tervét, mire Dave felkiáltott: – Hihetetlen! Nagyszerű munkát végzett, hogy ezt így össze tudta hozni!

Az alelnök örömmel beszélgetett olyasvalakivel, aki a kora ellenére is ilyen jól megértette az üzletfejlesztés feladatának összetettségét. Rögvest félrerakta a HR által összeállított kérdéssort, és helyette arra kérte Dave-et, hogy meséljen magáról. Dave lelkesen ecsetelni kezdte múltbeli munkatapasztalatait, és rengeteg olyan példát hozott fel,

amelyek a szorgalmas munka iránti kitartó elkötelezettségét tükrözték. Harmincöt éves korához képest lenyűgöző tapasztalattal rendelkezett, amit önéletrajza és egy olyan portfólió támasztott alá, amelyért mások egy teljes életen át dolgoznak.

Az interjú végén Dave kezét nyújtott, mosolyogva John szemébe nézett, és így szólt:

– Köszönöm, hogy időt szánt rám. Alig várom, hogy együtt dolgozhassunk, és biztosan állítom, hogy segítségére tudnék lenni a stratégiai jövőkép megvalósításában.

– Én köszönöm, és remélem, még találkozunk – felelte John. A titkárnő visszakísérte Dave-et az előtérbe, hogy ott várja meg Franket. „*Nála jobb jelölt nincs*” – gondolta John, és már hívta is Franket a jóváhagyása végett.

Frank felvette a kabátját, és már az iroda ajtajában állt, hogy ebédelni induljon Dave-vel, amikor megszörrent a telefon:

– Össze kellene ülnünk még ma, hogy megvitassuk Dave jelentkezését – mondta a HR-vezető.

– Ó, Melanie, erre semmi szükség. Johnnal az imént beszéltük meg, hogy Dave-nek kínáljuk fel az állást. Most elmegyünk ebédelni, és ajánlatot is teszünk neki.

– De hiszen megegyeztünk, hogy mindannyian összeülünk, és egyesével átbeszéljük a jelölteket. Tomot, azt a New York-i fickót is vissza akartuk hívni egy második beszélgetésre – emlékeztette Franket.

– Erre nem lesz szükség, Dave-nél nem találunk jobbat – felelte, majd lerakta a telefont. Frank örült, hogy talált valakit, aki a pozíciónak és a szervezetnek is egyaránt megfelelt, és nem akarta elveszíteni.

Ebéd közben Frank ajánlatot tett, de mivel Dave-nek nem tetszett az – egyébként igen magas – juttatási csomag, hajlandó volt megfejezni egy kezdőbónusszal és egy fél év múlva esedékes emelési lehetőséggel.

Frank boldog volt, hogy Dave végül elfogadta az ajánlatot. Ígéretes vezetői képességeket is látott leendő munkatársában; tudta, hogy Dave stílusa, intelligenciája és szaktudása révén ideális vezetőjelölt lesz a dinamikusan bővülő vállalatban. Az interjúztatók egytől egyig tökéletesnek tartották az új munkatársat, sőt valaki még meg is jegyezte,

hogy „túl jó ahhoz, hogy igaz legyen”. Dave tehát két héttel később már meg is kezdhette a munkát Frank cégénél.

A fenti jelenet egyre gyakrabban fordul elő, mivel a vállalatoknál felgyorsult a munkaerő-felvételi gyakorlat annak érdekében, hogy a versenytársakat megelőzve toborozzák és alkalmazzák az új, ígéretes tehetségeket. Hol van már az az idő, amikor még alaposan utánajártak mindennek? A verseny szoros, a jól képzett jelentkező pedig ritka. Az üzleti életben nagy a rohanás, így aki habozik, az veszít. De vajon jó ötlet volt Dave-et alkalmazni?

Dave mellett másokat is végigkövetünk a könyvünkben, és megnézzük, mitől olyan vonzó – és egyben rendkívül veszedelmesek – ezek az emberek a vállalatok számára. Bemutatjuk, hogyan tudnak bekerülni a cégekhez, és olyan magas pozíciót, hatalmat és befolyást szerezni, hogy végül jelentős károkat okoznak a szervezetnek és tagjainak. Ezen a ponton tanácsokat is adunk a potenciális célpontoknak – az alkalmazottaknak, munkatársaknak, menedzsereknek és igazgatóknak – azzal kapcsolatban, miként lehet a szervezetet megvédeni a lelkiismeretlen manipulációval szemben.

GONDOLATÉBRESZTŐ KÉRDÉSEK

- Hogyan jellemeznénk Dave személyiségét?
- Dave viselkedésének voltak olyan elemei, amelyek miatt megkérdőjeleznénk, hogy Frank helyes döntést hozott, amikor felvette a céghez?
- Tett vagy mondott Dave bármi olyasmit, ami esetleg felkelthette volna az ember gyanakvását?